

**EGZAMIN MATURALNY
W ROKU SZKOLNYM 2018/2019**

GEOGRAFIA

POZIOM ROZSZERZONY

FORMUŁA OD 2015

(„NOWA MATURA”)

ZASADY OCENIANIA ROZWIĄZAŃ ZADAŃ

ARKUSZ MGE-R1

MAJ 2019

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.

Zadanie 1.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego [...].	IV etap edukacyjny 1.5) Zdający formułuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między wybranymi elementami środowiska przyrodniczego [...]. 2.3) Zdający wskazuje konsekwencje ruchów Ziemi.

Schemat punktowania

1 p. – za trzy poprawne odpowiedzi.

0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Poprawne odpowiedzi

P, F, P

Zadanie 1.2. (0–1)

III etap edukacyjny I. Korzystanie z różnych źródeł informacji geograficznej.	III etap edukacyjny 2.2) Zdający posługuje się ze zrozumieniem pojęciami: [...] czas słoneczny [...].
--	--

Schemat punktowania

1 p. – za poprawny sposób obliczenia i poprawny wynik.

0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Poprawna odpowiedź

$$21^{\circ}\text{E} + 60^{\circ}\text{W} = 81^{\circ}$$

Różnica czasu wynosi 5 godz. 24 min.

$$12.00 + 5 \text{ godz. } 24 \text{ min.} = 17.24$$

Odpowiedź: 17.24

Zadanie 1.3. (0–2)

IV etap edukacyjny I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego [...].	IV etap edukacyjny 2.3) Zdający wskazuje konsekwencje ruchów Ziemi.
--	--

Schemat punktowania

2 p. – za trzy poprawne odpowiedzi.

1 p. – za dwie poprawne odpowiedzi.

0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Poprawne odpowiedzi

1. C, 2. D, 3. B

Zadanie 2. (0–2)

IV etap edukacyjny I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego [...].	IV etap edukacyjny 1.5) Zdający formułuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne [...] między wybranymi elementami środowiska przyrodniczego [...]. 4.2) Zdający opisuje występowanie i zasoby wód w oceanach [...].
--	---

Schemat punktowania

2 p. – za trzy poprawne odpowiedzi.

1 p. – za dwie poprawne odpowiedzi.

0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Przykładowe odpowiedzi

- Wody oceaniczne w wyższych szerokościach geograficznych charakteryzują się mniejszym zasoleniem niż wody w niższych szerokościach geograficznych.
- Największym zasoleniem charakteryzują się wody oceaniczne w szerokościach geograficznych zwrotnikowych na obszarach, gdzie zachodzi największe parowanie.
- Większość przybrzeżnych wód oceanicznych charakteryzuje się niższym zasoleniem niż otwarte wody oceaniczne.
- W strefie przybrzeżnych wód oceanicznych najniższe zasolenie występuje w rejonach ujść rzecznych.

Zadanie 3.1. (0–2)

IV etap edukacyjny I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego [...].	IV etap edukacyjny 3.2) Zdający wskazuje przyczyny nierównomiernego rozkładu [...] opadów.
--	---

Schemat punktowania

2 p. – za podanie poprawnego układu barycznego i poprawne wyjaśnienie uwzględniające zstępujące ruchy mas powietrza.

1 p. – za podanie poprawnego układu barycznego.

0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Poprawna odpowiedź

Układ baryczny: wyż

Przykładowe wyjaśnienie

W zasięgu wyżu dominują zstępujące ruchy mas powietrza, które powodują adyabatyczny wzrost temperatury powietrza, więc nie stwarzają warunków do kondensacji pary wodnej. W konsekwencji nie sprzyja to powstawaniu chmur i opadów atmosferycznych.

Zadanie 3.2. (0–1)

IV etap edukacyjny I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego [...].	IV etap edukacyjny 3.5) Zdający rozpoznaje strefę klimatyczną i typ klimatu na Ziemi na podstawie rocznego przebiegu temperatury powietrza i sum opadów. 6.3) Zdający wyjaśnia zróżnicowanie formacji roślinnych na Ziemi [...].
--	--

Schemat punktowania

1 p. – za poprawną odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Poprawna odpowiedź

C2

Zadanie 4. (0–2)

IV etap edukacyjny IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 3.1) Zdający [...] opisuje przebieg procesów pogodowych (ruch mas powietrza, fronty atmosferyczne i zjawiska im towarzyszące).
---	--

Schemat punktowania

2 p. – za poprawne uzupełnienie dwóch wierszy.

1 p. – za poprawne uzupełnienie jednego wiersza.

0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Poprawne odpowiedzi

Nazwa rodzaju chmury	Numer fotografii
cumulus	2
cirrus	1

Zadanie 5. (0–1)

IV etap edukacyjny I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego [...].	IV etap edukacyjny 3.1) Zdający [...] opisuje przebieg procesów pogodowych (ruch mas powietrza, fronty atmosferyczne i zjawiska im towarzyszące).
--	--

Schemat punktowania

1 p. – za poprawne uzupełnienie schematu.

0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Poprawna odpowiedź

A-E-B-F

Zadanie 6. (0–1)

IV etap edukacyjny I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego [...].	IV etap edukacyjny 4.3) Zdający charakteryzuje sieć rzeczną [...]. 4.4) Zdający rozpoznaje i opisuje cechy ustrojów rzecznych wybranych rzek.
--	---

Schemat punktowania

1 p. – za poprawną odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Poprawna odpowiedź

D.

Zadanie 7. (0–1)

IV etap edukacyjny IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 4.4) Zdający rozpoznaje i opisuje cechy ustrojów rzecznych wybranych rzek.
---	--

Schemat punktowania

1 p. – za wybór właściwego ustroju i poprawne uzasadnienie.

0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Poprawna odpowiedź

złożonym

Przykładowe uzasadnienia

- Wisła ma dwa okresy wezbrań w ciągu roku – wiosenne roztopowe i letnie opadowe.
- W górnym biegu Wisły dominują letnie wezbrania opadowe, a w środkowym i dolnym – wiosenne wezbrania roztopowe.
- Wisła ma ustrój śnieżno-deszczowy: jest zasilana zarówno wodami z topniejącego śniegu, jak też opadami deszczu.

Zadanie 8. (0–1)

IV etap edukacyjny IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 1.3) Zdający odczytuje i opisuje cechy środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego [...]. 9.8) Zdający wskazuje wpływ czynników lokalizacji przemysłu na rozmieszczenie i rozwój wybranych branż.
---	--

Schemat punktowania

1 p. – za poprawną odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Poprawna odpowiedź

C.

Zadanie 9. (0–1)

III etap edukacyjny I. Korzystanie z różnych źródeł informacji geograficznej.	III etap edukacyjny 1.4) Zdający identyfikuje położenie i charakteryzuje odpowiadające sobie obiekty na fotografiach [...] oraz mapach topograficznych.
--	--

Schemat punktowania

1 p. – za trzy poprawne odpowiedzi.

0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Poprawne odpowiedzi

1. 95°

2. większa

3. B

Zadanie 10. (0–1)

IV etap edukacyjny IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 1.3) Zdający odczytuje i opisuje cechy środowiska przyrodniczego (np. ukształtowanie i rzeźbę terenu [...]) na podstawie mapy topograficznej [...].
---	---

Schemat punktowania

1 p. – za poprawne przyporządkowanie trzech obiektów do miejsc na profilu.

0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Poprawne odpowiedzi

Iwanica, Dzikie Wąwoz, potok Strzyżówka

Zadanie 11. (0–2)

IV etap edukacyjny IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 1.3) Zdający odczytuje i opisuje cechy środowiska przyrodniczego (np. ukształtowanie i rzeźbę terenu [...]) na podstawie mapy topograficznej [...].
---	---

Schemat punktowania

2 p. – za poprawny sposób obliczenia i poprawny wynik.

1 p. – za poprawny sposób obliczenia.

0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Poprawna odpowiedź

Źródło strumienia jest położone na wysokości 400 m n.p.m.

Różnica wysokości między źródłem a ujściem wynosi 145 m ($400 - 255 = 145$).

$$x = \frac{145 \text{ m}}{2900 \text{ m}} \cdot 100\%$$

$$x = 5\%$$

Średni spadek strumienia 5%

Zadanie 12. (0–1)

IV etap edukacyjny IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 1.3) Zdający odczytuje i opisuje cechy środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego [...].
---	---

Schemat punktowania

1 p. – za trzy poprawne odpowiedzi.

0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Poprawne odpowiedzi

1. E2
2. C2
3. B3

Zadanie 13. (0–1)

IV etap edukacyjny IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 1.3) Zdający odczytuje i opisuje cechy środowiska przyrodniczego [...]. 10.1) Zdający opisuje cechy ukształtowania powierzchni Polski i określa jej związek z budową geologiczną [...].
---	--

Schemat punktowania

1 p. – za poprawną odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Poprawna odpowiedź

A3

Zadanie 14. (0–2)

IV etap edukacyjny I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego [...].	IV etap edukacyjny 5.1) Zdający opisuje [...] główne grupy i rodzaje skał [...].
--	---

Schemat punktowania

2 p. – za podanie poprawnej nazwy struktury skały i poprawne wyjaśnienie uwzględniające wylewną genezę skały i szybką krystalizację jej składników.

1 p. – za podanie poprawnej nazwy struktury skały i uwzględnienie w wyjaśnieniu wylewny genezy skały albo za podanie poprawnej nazwy struktury skały i uwzględnienie w wyjaśnieniu szybkiej krystalizacji jej składników.

0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Poprawna odpowiedź

Struktura: skrytokrystaliczna

Przykładowe wyjaśnienie

Jest to skała (bazalt) magmowa wylewna, która powstaje w wyniku zastygania lawy na powierzchni Ziemi (lub pod powierzchnią na niewielkich głębokościach). W takich warunkach zachodzi proces szybkiego stygnięcia masy skalnej, uniemożliwiający pełną krystalizację minerałów.

Zadanie 15.1. (0–2)

IV etap edukacyjny IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 10.1) Zdający opisuje cechy ukształtowania powierzchni Polski [...] wykazuje wpływ [...] zlodowaceń na ukształtowanie powierzchni kraju.
---	--

Schemat punktowania

2 p. – za poprawne uzupełnienie trzech wierszy tabeli.

1 p. – za poprawne uzupełnienie dwóch wierszy tabeli.

0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Poprawne odpowiedzi

Nazwa formy	Fotografia
oz	D
kem	C
kocioł polodowcowy	A

Zadanie 15.2. (0–2)

IV etap edukacyjny I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego, życia i gospodarki człowieka oraz wzajemnych powiązań i zależności w systemie człowiek – przyroda – gospodarka.	IV etap edukacyjny 1.5) Zdający formułuje zależności [...] między wybranymi elementami środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego [...]. 10.6) Zdający wskazuje znaczenie [...] gospodarcze jezior [...]. III etap edukacyjny 7.3) Zdający opisuje [...] cechy gospodarki regionów geograficznych Polski oraz ich związek z warunkami przyrodniczymi.
--	--

Schemat punktowania

2 p. – za podanie poprawnych elementów środowiska przyrodniczego: sprzyjającego rozwojowi gospodarczemu i utrudniającego rozwój gospodarczy oraz poprawne wyjaśnienie odnoszące się do każdego z nich.

1 p. – za podanie poprawnego elementu środowiska przyrodniczego sprzyjającego rozwojowi gospodarczemu oraz poprawne wyjaśnienie albo za podanie poprawnego elementu środowiska przyrodniczego utrudniającego rozwój gospodarczy oraz poprawne wyjaśnienie.

0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Przykładowe odpowiedzi

Element środowiska przyrodniczego sprzyjający rozwojowi gospodarczemu, np.

– jeziora

Wyjaśnienie: Sprzyjają rozwojowi turystyki i rekreacji (np. powstają szkółki żeglarskie i baza noclegowa), co prowadzi do wzrostu zatrudnienia w usługach, a także generuje większe dochody miejscowej ludności.

– lasy

Wyjaśnienie: Sprzyjają turystyce i rekreacji, ponieważ zapewniają czyste powietrze niezbędne do wypoczynku, a napływ turystów jest jednym z uwarunkowań rozbudowy infrastruktury w regionie.

- gleby
Wyjaśnienie: Gleby brunatne i płowe, rozwinięte miejscami na glinach zwałowych, sprzyjają uzyskiwaniu wysokich plonów z uprawy roślin, tym samym przynosząc rolnikom wysokie zyski.

Element środowiska przyrodniczego utrudniający rozwój gospodarczy, np.

- jeziora
Wyjaśnienie: Nie sprzyjają rozwojowi rolnictwa, ponieważ ograniczają areał gruntów ornych. Utrudniają komunikację, ponieważ wydłużają drogi dojazdowe, a także wymuszają budowę mostów lub przepraw promowych, tym samym zwiększając koszty inwestycji drogowych lub kolejowych.
- lasy
Wyjaśnienie: Lasy objęte ochroną mogą ograniczać lub wykluczać działalność gospodarczą, np. eksploatację surowców, lokalizowanie zakładów przemysłowych uciążliwych dla środowiska, intensywną hodowlę zwierząt, a także budowę tras komunikacyjnych.
- gleby
Wyjaśnienie: Niskiej jakości gleby rozwinięte miejscami na piaskach i żwirach (np. bielcowe) nie sprzyjają rozwojowi rolnictwa, ponieważ – ze względu na małą żyzność – nie zapewniają wysokich plonów lub wymagają intensywnego nawożenia, co zwiększa koszty produkcji roślinnej.

Zadanie 15.3. (0–1)

IV etap edukacyjny I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego, życia i gospodarki człowieka oraz wzajemnych powiązań i zależności w systemie człowiek – przyroda – gospodarka.	IV etap edukacyjny 10.2) Zdający [...] określa cechy środowiska decydujące o krajobrazie wybranych krain geograficznych Polski.
--	--

Schemat punktowania

- 1 p. – za dwie poprawne odpowiedzi.
0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Poprawne odpowiedzi

- A. Karkonoski
B. Wigierski

Zadanie 16. (0–2)

IV etap edukacyjny I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego [...].	IV etap edukacyjny 5.8) Zdający wykazuje wpływ cech budowy geologicznej [...] na grawitacyjne ruchy masowe (obrywanie, spełzywanie, osuwanie).
--	---

Schemat punktowania

- 2 p. – za przedstawienie dwóch poprawnych przyczyn przyrodniczych.
1 p. – za przedstawienie jednej poprawnej przyczyny przyrodniczej.
0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Przykładowe odpowiedzi

- Budowa geologiczna (fałdowa) charakteryzująca się obecnością warstw skał osadowych (fliszu – naprzemianległe ułożonych wodoprzepuszczalnych piaskowców i słabo przepuszczalnych łupków, iłowców i margli).
- Ułożenie warstw skalnych zgodne z nachyleniem stoku, sprzyjające ruchowi zwietrzliny w dół stoku.
- Nagromadzenie zwietrzliny obciążającej zbocza i umożliwiające osuwanie się materiału skalnego.
- Występowanie intensywnych okresowych opadów atmosferycznych (deszczy nawalnych), które powodują nasiąkanie łupków wodą i w nadmierny sposób obciążają grunt.
- Podcinanie przez rzeki zboczy dolin, zwłaszcza podczas wysokich stanów wody, doprowadzające do grawitacyjnego osuwania się materiału skalnego.

Zadanie 17.1. (0–1)

IV etap edukacyjny IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 10.8) Zdający charakteryzuje typy naturalnych zbiorowisk roślinnych i wskazuje charakterystyczne gatunki. 10.9) Zdający wyjaśnia występowanie gleb strefowych i niestrefowych w Polsce.
---	--

Schemat punktowania

- 1 p. – za trzy poprawne odpowiedzi.
0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Poprawne odpowiedzi

P, F, F

Zadanie 17.2. (0–1)

IV etap edukacyjny I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego, życia i gospodarki człowieka oraz wzajemnych powiązań i zależności w systemie człowiek – przyroda – gospodarka.	IV etap edukacyjny 9.1) Zdający wyjaśnia wpływ czynników przyrodniczych [...] na rozwój rolnictwa.
--	---

Schemat punktowania

- 1 p. – za wykazanie związku między wartością użytkową dwóch gleb a ich rolniczym zagospodarowaniem.
0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe odpowiedzi

- Gleby bielicoziemne o niższej klasie bonitacyjnej niż pozostałe gleby są wykorzystywane do uprawy mało wymagających roślin, np. żyta.
- Na glebach brunatnoziemnych wyższej jakości niż bielicoziemne uprawia się bardziej wymagające rośliny, np. pszenicę.
- Mady mocno nawodnione sprzyjają zakładaniu łąk, a zmeliorowane są wykorzystywane do uprawy bardziej wymagających roślin, np. pszenicy.

Zadanie 18. (0–1)

IV etap edukacyjny I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego [...].	IV etap edukacyjny 5.5) Zdający charakteryzuje główne procesy wewnętrzne prowadzące do urozmaïcenia powierzchni Ziemi [...] ruchy skorupy ziemskiej, wstrząsy tektoniczne [...].
--	---

Schemat punktowania

1 p. – za dwie poprawne odpowiedzi.

0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Poprawne odpowiedzi

C., E.

Zadanie 19. (0–2)

IV etap edukacyjny IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 9.15) Zdający wyjaśnia przyczyny i przebieg konfliktów zbrojnych w wybranych regionach współczesnego świata.
---	--

Schemat punktowania

2 p. – za poprawne uzupełnienie trzech wierszy tabeli.

1 p. – za poprawne uzupełnienie dwóch wierszy tabeli.

0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Poprawne odpowiedzi

Rzeka	Państwa uczestniczące w sporach o zasoby wód	
Ganges	Bangladesz	Indie
Nil	Egipt	Sudan
Tygrys i Eufrat	Irak	Turcja

*Kolejność państw w danym wierszu dowolna.***Zadanie 20. (0–2)**

IV etap edukacyjny IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 8.2) Zdający określa cechy rozmieszczenia ludności na Ziemi [...]. 8.11) Zdający charakteryzuje zróżnicowanie religijne ludności świata [...].
---	---

Schemat punktowania

2 p. – za cztery poprawne odpowiedzi.

1 p. – za dwie lub trzy poprawne odpowiedzi.

0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Poprawne odpowiedzi

Afryka

Ameryka Północna

Europa

Azja

Zadanie 21. (0–2)

IV etap edukacyjny II. Analiza i wyjaśnianie problemów demograficznych społeczeństw.	IV etap edukacyjny 7.1) Zdający wyróżnia kryteria podziału państw według [...] Wskaźnika Rozwoju Społecznego (HDI). 7.3) Zdający odczytuje na mapach aktualny podział polityczny. 8.3) Zdający analizuje przestrzenne różnice w wielkości wskaźników: urodzeń, zgonów i przyrostu naturalnego.
---	---

Schemat punktowania

2 p. – za poprawne uzupełnienie trzech wierszy w tabeli.

1 p. – za poprawne uzupełnienie dwóch wierszy w tabeli.

0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Poprawne odpowiedzi

Nazwa państwa	Położenie
Japonia	D
Rosja	A
Afganistan	B

Zadanie 22. (0–1)

IV etap edukacyjny IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 1.4) Zdający interpretuje zjawiska geograficzne przedstawiane na wykresach [...]. 8.7) Zdający przedstawia procesy urbanizacyjne [...].
---	--

Schemat punktowania

1 p. – za dwie poprawne odpowiedzi.

0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Poprawne odpowiedzi

B., D.

Zadanie 23. (0–1)

IV etap edukacyjny IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 8.8) Zdający wyjaśnia zróżnicowanie struktury zatrudnienia w wybranych państwach i jej związek z poziomem rozwoju państwa. Zakres podstawowy 2.1) Zdający klasyfikuje państwa na podstawie analizy wskaźników rozwoju społecznego i gospodarczego [...].
---	--

Schemat punktowania

1 p. – za trzy poprawne odpowiedzi.

0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Poprawne odpowiedzi

Turecja

Czechy

Grecja

Zadanie 24.1. (0–1)

IV etap edukacyjny II. Analiza i wyjaśnianie problemów demograficznych społeczeństw.	IV etap edukacyjny 11.1) Zdający charakteryzuje rozwój demograficzny Polski w wybranych okresach na podstawie danych statystycznych [...].
--	---

Schemat punktowania

1 p. – za podanie poprawnych przyczyn wartości współczynnika maskulinizacji ogółem w najmłodszym i najstarszym przedziale wieku.

0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe odpowiedzi

Najmłodszy przedział wieku

Rodzi się więcej chłopców niż dziewczynek.

Najstarszy przedział wieku

Nadumieralność mężczyzn, do której przyczynia się niezdrowy tryb życia oraz wykonywanie cięższych prac fizycznych przez mężczyzn.

Zadanie 24.2. (0–1)

IV etap edukacyjny II. Analiza i wyjaśnianie problemów demograficznych społeczeństw.	IV etap edukacyjny 11.1) Zdający charakteryzuje rozwój demograficzny Polski w wybranych okresach na podstawie danych statystycznych [...].
--	---

Schemat punktowania

1 p. – za podanie poprawnej przyczyny mniejszych wartości współczynnika maskulinizacji w miastach.

0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe odpowiedzi

- Niskie wartości współczynnika maskulinizacji w miastach są wynikiem większej migracji kobiet niż mężczyzn ze wsi do miast np. w poszukiwaniu pracy.
- Społeczeństwa wielu miast w Polsce starzeją się demograficznie i charakteryzują się dużym udziałem kobiet, które na ogół żyją dłużej niż mężczyźni.
- Większa podatność mężczyzn niż kobiet w miastach na choroby cywilizacyjne, np. choroby układu krążenia.

Zadanie 25. (0–2)

IV etap edukacyjny III. Proponowanie rozwiązań problemów występujących w środowisku geograficznym, zgodnie z koncepcją zrównoważonego rozwoju [...].	IV etap edukacyjny 6.6) Zdający omawia podstawowe zasady zrównoważonego rozwoju i ocenia możliwości ich realizacji w skali lokalnej [...].
---	---

Schemat punktowania

2 p. – za poprawny argument uzasadniający lokalizację lasu i poprawny argument dla lokalizacji osiedla mieszkaniowego.

1 p. – za podanie poprawnego argumentu uzasadniającego lokalizację lasu albo osiedla mieszkaniowego.

0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Przykładowe odpowiedzi

Las

- System korzeniowy drzew ogranicza intensywność ruchów masowych, których występowaniu sprzyja duże nachylenie terenu.
- Spływ wody powierzchniowej, nawet w terenie o dużym spadku, jest spowalniany przez biomasę i glebę z licznymi kanałami korzeniowymi, co zmniejsza ryzyko wystąpienia powodzi.
- Na piaskach polodowcowych występują gleby, których przydatność rolnicza jest niewielka, dlatego można na nich posadzić drzewa, np. iglaste.

Osiedle mieszkaniowe

- Teren równinny, położony na stabilnych piaskach polodowcowych, co ułatwia budowanie domów i życie mieszkańców (transport).
- Usytuowanie osiedla na obszarze o glebach słabej jakości nie zajmuje obszarów korzystnych dla rozwoju rolnictwa.
- Zlokalizowanie osiedla na obszarze, który nie jest zagrożony powodzią, położonym daleko od doliny rzecznej i powyżej terasy zalewowej.

Zadanie 26.1. (0–1)

IV etap edukacyjny I. Dostrzeganie [...] wzajemnych powiązań i zależności w systemie człowiek – przyroda – gospodarka.	IV etap edukacyjny 12.3) Zdający wskazuje obszary występowania podstawowych zasobów naturalnych i analizuje zmiany wielkości ich eksploatacji. III etap edukacyjny 4.5) Zdający wymienia główne rodzaje zasobów naturalnych Polski [...] surowców mineralnych [...], opisuje ich rozmieszczenie i określa znaczenie gospodarcze.
---	---

Schemat punktowania

1 p. – za trzy poprawne odpowiedzi.

0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Poprawne odpowiedzi

gaz ziemny

ropa naftowa

węgiel brunatny

Zadanie 26.2. (0–1)

IV etap edukacyjny I. Dostrzeganie [...] wzajemnych powiązań i zależności w systemie człowiek – przyroda – gospodarka.	IV etap edukacyjny 12.3) Zdający wskazuje obszary występowania podstawowych zasobów naturalnych i analizuje zmiany wielkości ich eksploatacji.
---	---

Schemat punktowania

- 1 p. – za podanie nazwy właściwego surowca oraz przedstawienie poprawnej przyczyny rosnących kosztów jego wydobycia.
0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Poprawna odpowiedź

węgiel kamienny

Przykładowe przyczyny

- Wyczerpywanie się płytko położonych zasobów powoduje konieczność korzystania z coraz głębszych i trudniej dostępnych, a przez to kosztowniejszych w eksploatacji złóż.
- Wyczerpywanie się złóż o korzystnym położeniu tektonicznym i mniejszym zagrożeniu metanem grożącym wybuchem.
- Koszty eksploatacji węgla podnosi zwiększenie odszkodowań za szkody górnicze wskutek eksploatacji węgla w coraz trudniejszych warunkach geologicznych.

Zadanie 26.3. (0–2)

IV etap edukacyjny I. Dostrzeganie [...] wzajemnych powiązań i zależności w systemie człowiek – przyroda – gospodarka.	IV etap edukacyjny 9.7) Zdający [...] ocenia skutki wynikające z rosnącego zużycia energii [...]. 12.4) Zdający porównuje wielkość i strukturę produkcji energii elektrycznej w Polsce [...].
---	---

Schemat punktowania

- 2 p. – za podanie dwóch poprawnych surowców oraz poprawną korzyść i poprawne zagrożenie.
1 p. – za poprawne podanie dwóch surowców oraz jednej korzyści albo jednego zagrożenia.
0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Poprawna odpowiedź

węgiel kamienny, węgiel brunatny

Przykładowe korzyści

- Posiadanie własnych zasobów tych surowców zapewnia Polsce bezpieczeństwo energetyczne.
- Produkcja energii z własnych surowców nie naraża kraju na koszty związane ze wzrostem cen surowców na rynkach zagranicznych.

Przykładowe zagrożenia

- Produkcja energii elektrycznej na bazie węgla powoduje pogarszanie się jakości powietrza i stwarza zagrożenia zdrowotne ze względu na emisję gazów (CO₂, SO₂, NO) i pyłów.
- Polska ponosi koszty opłat za wysoką emisję CO₂ z elektrowni węglowych.
- Koszty ponoszone przez energetykę na instalacje odpylania i technologie odsiarczania spalin, a także zagospodarowanie stałych ubocznych produktów spalania.

Zadanie 27. (0–2)

IV etap – zakres podstawowy I. Wykorzystanie różnych źródeł informacji do analizy i prezentowania współczesnych problemów przyrodniczych, gospodarczych, społecznych, kulturowych i politycznych.	IV etap – zakres podstawowy 2.3) Zdający opisuje główne rodzaje upraw [...] na świecie, wyjaśnia ich zróżnicowanie przestrzenne.
--	---

Schemat punktowania

2 p. – za poprawne uzupełnienie trzech wierszy w tabeli.

1 p. – za poprawne uzupełnienie dwóch wierszy w tabeli.

0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Poprawne odpowiedzi

Nazwa rośliny uprawnej	Rysunek
żyto	A
oliwki	D
rzepak	B

Zadanie 28. (0–1)

IV etap edukacyjny IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 9.2) Zdający [...] charakteryzuje różne typy rolnictwa na świecie. Zakres podstawowy 2.3) Zdający opisuje główne obszary [...] chowu zwierząt na świecie [...].
---	---

Schemat punktowania

1 p. – za poprawną odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Poprawna odpowiedź

Y3

Zadanie 29.1. (0–1)

IV etap edukacyjny IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 1.5) Zdający formułuje zależności [...] między wybranymi elementami środowiska [...] społeczno-gospodarczego [...].
---	---

Schemat punktowania

1 p. – za sformułowanie poprawnej zależności.

0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowa odpowiedź

Wraz ze wzrostem powierzchni gospodarstw maleje udział zbóż i ziemniaków w strukturze upraw.

Zadanie 29.2. (0–1)

IV etap edukacyjny I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących [...] gospodarki człowieka oraz wzajemnych powiązań i zależności w systemie człowiek – przyroda – gospodarka.	IV etap edukacyjny 1.5) Zdający formułuje zależności [...] między wybranymi elementami środowiska [...] społeczno-gospodarczego [...]. III etap edukacyjny 6.1) Zdający wyróżnia główne cechy struktury [...] zasiewów [...] w Polsce na podstawie analizy [...] wykresów [...].
---	---

Schemat punktowania

1 p. – za poprawne uzasadnienie.

0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe odpowiedzi

- Małe gospodarstwa rolne mają charakter samozaopatrzeniowy, dlatego zajmują się głównie uprawą roślin żywieniowych.
- Duże gospodarstwa rolne specjalizują się w uprawie roślin o dużym stopniu towarowości, do których należą m.in. rośliny przemysłowe.
- Uprawa roślin przemysłowych (o dużym stopniu towarowości) jest opłacalna w większych gospodarstwach rolnych ze względu na kontraktowanie zbiorów z dużych powierzchni dla zakładów przetwórczych i uzyskiwanie dochodów przy dużej skali produkcji (przeciętne koszty stałe spadają wraz ze wzrostem skali produkcji).

Zadanie 30. (0–1)

IV etap edukacyjny I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących [...] gospodarki człowieka [...].	IV etap edukacyjny 12.10) Zdający wskazuje [...] strukturę towarową wymiany międzynarodowej Polski.
---	--

Schemat punktowania

1 p. – za poprawne uzupełnienie czterech komórek tabeli.

0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Poprawne odpowiedzi

Grupy towarów	Wartość obrotów handlu zagranicznego w mld złotych	
	import	eksport
maszyny i urządzenia, sprzęt elektryczny i elektroniczny	198,2	196,5
przetwory spożywcze	30,2	51,0
produkty przemysłu chemicznego	79,6	55,8
materiały i artykuły włókiennicze	41,8	30,3
drewno i artykuły z drewna	6,2	17,0
artykuły przemysłowe różne, w tym meble i prefabrykaty budynków	21,9	58,9

Zadanie 31. (0–2)

IV etap edukacyjny I. Dostrzeganie [...] wzajemnych powiązań i zależności w systemie człowiek – przyroda – gospodarka.	IV etap edukacyjny 10.10) Zdający przedstawia dominanty środowiska krain geograficznych Polski [...]. III etap edukacyjny 7.3) Zdający opisuje [...] najważniejsze cechy głównych regionów geograficznych Polski oraz ich związek z warunkami przyrodniczymi.
---	--

Schemat punktowania

2 p. – za cztery poprawne nazwy województw wraz z poprawnymi numerami.

1 p. – za dwie lub trzy poprawne nazwy województw wraz z poprawnymi numerami.

0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Poprawne odpowiedzi

A. lubelskie 5

B. lubuskie 1

C. świętokrzyskie 4

D. opolskie 2

Zadanie 32. (0–1)

IV etap edukacyjny I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących [...] gospodarki człowieka [...].	IV etap edukacyjny 7.3) Zdający odczytuje na mapach aktualny podział polityczny. Zakres podstawowy 2.14) Zdający podaje przykłady procesów globalizacji i ich wpływu na rozwój regionalny [...].
---	---

Schemat punktowania

1 p. – za dwie poprawne odpowiedzi.

0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Poprawne odpowiedzi

2. Panama

3. Kuba

Zadanie 33.1. (0–1)

IV etap edukacyjny I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących [...] gospodarki człowieka [...].	IV etap edukacyjny 9.10) Zdający charakteryzuje znaczenie usług materialnych i niematerialnych. 9.13) Zdający analizuje kierunki geograficzne i strukturę towarową eksportu i importu w wybranych państwach. Zakres podstawowy 2.7) Zdający charakteryzuje cechy gospodarki morskiej [...].
---	---

Schemat punktowania

1 p. – za dwie poprawne przyczyny.

0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe odpowiedzi

- Położenie na innych kontynentach wielu eksporterów towarów sprowadzanych do UE.
- Transport morski umożliwia sprowadzanie do UE surowców i innych towarów masowych (m.in. ropy naftowej z rejonu Zatoki Perskiej, węgla kamiennego z Australii, Kolumbii i RPA).
- Transport morski umożliwia sprowadzanie do UE wyrobów przetwórstwa przemysłowego m.in. z Azji Południowo-Wschodniej.
- Niektóre kraje UE posiadają duże porty morskie i rozwiniętą żeglugę morską, do czego przyczyniła się m.in. wymiana handlowa z ich dawnymi terytoriami zamorskimi.

Zadanie 33.2. (0–1)

IV etap edukacyjny I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących [...] gospodarki człowieka [...].	IV etap edukacyjny 9.10) Zdający charakteryzuje znaczenie usług materialnych i niematerialnych. 9.13) Zdający analizuje kierunki geograficzne i strukturę towarową eksportu i importu w wybranych państwach. Zakres podstawowy 2.7) Zdający charakteryzuje cechy gospodarki morskiej [...].
---	---

Schemat punktowania

1 p. – za poprawne wyjaśnienie.

0 p. – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe odpowiedzi

- UE jest głównym konsumentem ropy naftowej i gazu ziemnego, które sprowadza rurociągami z obszarów lądowych i szelfu mórz, a własne małe zasoby ograniczają eksport tych surowców transportem przesyłowym.
- UE jest wielkim importerem ropy naftowej i gazu ziemnego sprowadzanych m.in. z Rosji, Norwegii i Algierii, a znaczenie transportu przesyłowego w eksporcie innych produktów z UE jest niewielkie.
- Kraje UE nie posiadają ropy naftowej i gazu ziemnego w nadmiarze, więc ich eksport poza UE jest minimalny.